

EDUCARE in het *nido*:

Draden weven tot een een prachtig tapijt

Kinderen leren vooral door zelf hun ervaringen vorm te geven. Onderzoek in Lagomago nido, een Italiaans kindercentrum in Pistoia, laat zien dat de formatieve ervaringen van kinderen veel breder zijn dan enkel de interactie met volwassenen.

DOOR: TULLIA MUSATTI EN SUSANNA MAYER - Wat bedoelen we als we spreken over onderwijs aan baby's en peuters? Een traditionele pedagoog zou het antwoord op deze vraag zoeken in de handelingen van volwassenen die gericht zijn op het kind. Immers, volgens de traditionele pedagogiek ontwikkelen kinderen hun sociale en cognitieve vaardigheden alleen als resultaat van interactie met een volwassene.

Onderzoek naar de ontwikkeling van het jonge kind geeft echter aanleiding tot een heel andere zienswijze. Jonge kinderen verwerven sociale en cognitieve vaardigheden in de interactie met een complexe sociale en fysieke omgeving. Het gedrag en de activiteiten van andere mensen, leeftijdsgenoten of volwassenen zijn een belangrijke component in deze omgeving. In deze visie betekent het onderwijzen van jonge kinderen vooral het ondersteunen van de interactie van het jonge kind met zijn omgeving. De focus van pedagogisch medewer-

kers die met hele jonge kinderen werken, moet gericht zijn op het ondersteunen en stimuleren van het kind als hij zijn omgeving onderzoekt en in zijn interactie met volwassenen en leeftijdsgenootjes. Een programma voor hele jonge kinderen in een educatieve setting, krijgt zo een nieuwe betekenis.

Een kindercentrum voor baby's, peuters en kleuters is een plek waar jonge kinderen en volwassenen gedurende langere tijd dagelijks een aantal uren per dag bij elkaar zijn. In andere woorden: het is een sociale omgeving waar verschillende interpersoonlijke relaties met elkaar zijn verweven en zich door de tijd heen ontwikkelen. De vele door kinderen en volwassenen gedeelde ervaringen vormen uiteindelijk een raamwerk van gedeelde betekenissen. Alle dimensies van deze sociale ervaringen, die zich in de tijd ontwikkelen, zijn cruciaal voor de analyse en programmering van educatieve activiteiten.

Geweven stof

We gebruiken graag de metafoer van een stuk geweven stof om de complexiteit en omvang van een educatieve setting voor jonge kinderen te verbeelden. De gedragingen, activiteiten en interacties van kinderen en volwassenen zijn met elkaar verweven, als draden in een stuk stof. De kwaliteit van het weefsel wordt bepaald door de stevigheid waarmee de draden met elkaar verbonden zijn en door hun soepelheid en veerkracht. Het weefsel is geen lappendeken, samengesteld uit afzonderlijke ervaringen van individuele kinderen. Het zijn de toevallige ervaringen van de kinderen of de reeks van gebeurtenissen die de kinderen een betekenisvol verhaal vertellen, die samen het weefsel maken.

Als we deze metafoer volgen, is de uitdaging voor elk kindercentrum om de ervaringen van kinderen te weven tot kleurrijk tapijt dat aan elk kind en elke volwassene een interessant verhaal vertelt, zoals het Bayeux tapijt het verhaal verbeeldt van de verovering van de Noormannen op Engeland. Echter, om zo'n verfijnd tapijt te kunnen maken, is professionele deskundigheid en een competente organisatie nodig.

In een actieonderzoek dat we van 2000 tot 2005 hebben uitgevoerd samen met het

educatieve team van het Lagomago nido (een Italiaans kindercentrum in Pistoia), hebben we verschillende dimensies van educatieve activiteiten in het kindercentrum onderzocht en benoemd die bijdragen aan de kleurigheid, de rijkheid en de stevigheid van het tapijt.

Het dagelijks leven

Elk moment van elke de dag is belangrijk: niet alleen als de kinderen spelen maar ook de momenten van eten, slapen en verzorgen. Elke beleving van het kind is een leerervaring die bijdraagt aan het emotionele en fysieke welzijn van het kind en de vorming van zijn identiteit. Al deze aspecten zijn verweven en onmogelijk van elkaar te scheiden. Zelfs de 'tussentijdmomenten' die een dag in de nido typeren, zoals het wachten op de lunch of het wachten totdat alle kinderen 's ochtends zijn gearriveerd, bieden gelegenheid voor een veelheid aan betekenisvolle gedeelde ervaringen. Denk aan de eenvoudige spelletjes die kinderen onderling spelen of aan het helpen van een volwassene bij het opruimen van speelgoed. Dit uitgangspunt impliceert dat de organisatie van het dagelijks leven zo moet zijn dat kinderen de routines kunnen herkennen, beheren en anticiperen.

De fysieke omgeving

Het fysieke frame waarin het tapijt wordt geweven, vraagt speciale aandacht. Het materiaal en de symbolische figuren van de fysieke omgeving moeten zo gearrangeerd worden dat de activiteiten van kinderen en hun interacties met leeftijdgenoten en volwassenen worden ondersteund en geordend. Het gaat niet alleen maar om het aanbieden van duidelijk afgebakende speelplekken en een verscheidenheid aan materialen. Het is belangrijk dat kinderen weten welke materialen er beschikbaar zijn en hoe en waar deze worden bewaard. Als de omgeving zo is georganiseerd, kunnen kinderen zelf de spelmaterialen ontdekken. Zij zullen zelf variaties vinden in de manier waarop ze van het materiaal gebruikmaken en zo hun spel verder ontwikkelen. We ontdekten dat de aanwezigheid en de activiteiten van medewerkers de aandacht en betrokkenheid van de kinderen bij hun spel beïnvloeden.

Samen beleven

Draden breien en weven: het tapijt komt tot stand als de medewerkers betrokken zijn bij de belangstelling van de kinderen voor andere mensen, objecten en activiteiten. Zij spiegelen de ontdekkingen, zorgen en emoties van de kinderen. De medewerkers kun-

nen de interactie ondersteunen door hun de mogelijkheid te geven om in kleine groepjes samen te zijn. Op deze manier helpt de medewerker de groep kinderen bij het ontwikkelen van gedeelde betekenissen.

Partnerschap met ouders

Om de ervaringen van de kinderen in het kindercentrum en thuis met elkaar te verbinden, moeten ouders betrokken zijn bij de ervaringen van het kind. Het kindercentrum heeft daarin een taak: door de ouders te informeren over de activiteiten van de kinderen zullen zij beter de betekenis begrijpen die deze ervaringen voor hun kinderen hebben. Ook zullen ze eerder bereid zijn om materialen van huis mee te nemen die nodig zijn voor bepaalde activiteiten en zullen ouders vaker en met meer plezier deelnemen aan speciale activiteiten binnen en buiten het kindercentrum.

Tullia Musatti en Susanna Mayer zijn onderzoekers aan het Instituut voor Cognitieve Wetenschap en Technologie, de nationale onderzoeksraad van Italië.

- E: tullia.musatti@istc.cnr.it
- E: susanna.mayer@istc.cnr.it